

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Toezeggingen raadsronde Transitie
Omgevingsplan
BEHANDELD DOOR
A (Anhilde) Jong, de

DATUM
21 juni 2021
Verz.: 21-06-2021
TELEFOONNUMMER
043 350 4005

BIJLAGEN
1
ONZE REFERENTIE
2021.17957

E-MAILADRES
Anhilde.de.jong@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Op 25 mei jl. was de raadsronde over de transitieaanpak omgevingsplan. Tijdens deze ronde heb ik twee toezeggingen gedaan, die ik met deze raadsinformatiebrief graag nakom en toelicht.

Toezegging evaluatie participatie in Boschpoort

Eén van de toezeggingen betrof de evaluatie van de ervaringen in Boschpoort. In deze buurt is een proef gestart met het samen met de buurt opstellen van een omgevingsplan. De uitkomst van deze proef is verwerkt in de 'Beheersverordening Boschpoort' en de 'Doorkijk naar het omgevingsplan'. Deze zijn in het raadsvoorstel van de transitieaanpak omgevingsplan aan uw raad voorgelegd. Met vaststelling van beide documenten wordt een deel van de inhoudelijke uitkomst van de proef nu al opgenomen in de beheersverordening, en met ingang van de Omgevingswet automatisch opgenomen wordt in het omgevingsplan. De 'Doorkijk naar het omgevingsplan' wordt bij de verdere transitie van het omgevingsplan meegenomen. Naast de inhoudelijke resultaten, stond de proef in het teken van het oefenen en evalueren van de participatie met de buurt. Het buurtnetwerk vormde hier onze procespartner in. Zij hebben continu met ons meegedacht over de vorm van samenwerking met de buurt. De ervaringen en lessen die tijdens de proef zijn opgedaan, zijn verwerkt in de transitieaanpak omgevingsplan en in de participatieleidraad ruimtelijke initiatieven. Deze wordt in september van dit jaar aan u voorgelegd. Tijdens de raadsronde is mij gevraagd om u hier aanvullend over te informeren. Die informatie vindt u in de bijlage.

Toezegging inzagetermijn bij het stellen van een 'nadere eis'

Tijdens de raadsronde van 25 mei werd ook de vraag gesteld over een inzagetermijn van drie weken die is opgenomen in artikel 24 van de Beheersverordening Boschpoort, terwijl een termijn van zes weken toch doorgaans een standaardtermijn is in het bestuursrecht. Ik heb aangegeven (na ruggespraak met de betrokken ambtenaar) dat dit inderdaad aangepast moet worden. Dit behoeft enige nuance. De termijn van drie weken heeft geen betrekking op het verlenen van een omgevingsvergunning, maar op het eventueel stellen van een 'nadere eis' door het college over hetgeen is aangevraagd. De gemeente is in principe vrij in het bepalen van deze termijn en in de meeste vigerende bestemmingsplannen en beheersverordeningen in Maastricht, waarin een vergelijkbaar artikel is opgenomen, is de termijn van drie weken opgenomen. Vanwege het feit dat in principe binnen 8 weken een besluit moet worden genomen over een aanvraag. Ik stel u daarom voor de betreffende termijn van 3 weken in de beheersverordening te handhaven.

DATUM
21 juni 2021

Onder de Omgevingswet zal de 'nadere eis' overigens verdwijnen, dit wordt dan een 'maatwerkvoorschrift' met de daarbij behorende procedure.

Hoogachtend,

Gert-Jan Krabbendam
Wethouder Klimaat & Energie, Ruimtelijke ontwikkeling en Mobiliteit

Participatie bij het omgevingsplan in Boschpoort

EVALUATIE

Bijlage bij RIB Toezeggingen Raadsronde Transitie Omgevingsplan
(21 juni 2021)

Achtergrond

In Boschpoort heeft een pilot plaatsgevonden rondom het samen met de buurt opstellen van een omgevingsplan. Dit als voorbereiding op de Omgevingswet en het nieuwe instrument Omgevingsplan. Naast de inhoudelijke uitkomsten van de proef, stond de proef in het teken van het oefenen en evalueren van de participatie met de buurt. Gedurende de proef zijn de ervaringen over het proces en de participatie continu met het buurtnetwerk gedeeld, besproken en geëvalueerd in de buurtbijeenkomsten en met de raad gedeeld tijdens de twee informatiebijeenkomsten. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de transitieaanpak omgevingsplan (raadsvergadering 22 juni) en in de participatieleidraad ruimtelijke initiatieven (besluitvorming in september van dit jaar).

Tijdens de raadsronde over de transitieaanpak omgevingsplan (25 mei jl.) is de toezegging gedaan u hier aanvullend over te informeren.

Verloop participatie in Boschpoort

Voor de start van de proef werd deze aangekondigd in een overleg van het buurtnetwerk. Dit hebben we gedaan vanwege de complexiteit van de materie. Er is uitgelegd wat het omgevingsplan is, hoe we in Boschpoort willen oefenen en hoe de uitkomst van deze oefening verwerkt wordt.

Verwachtingsmanagement speelde hier direct een grote rol in: we oefenen met het opstellen van regels voor in het omgevingsplan, dus niet met het daadwerkelijk realiseren van projecten of behoeften. Een duidelijke maar niet altijd even positieve boodschap. Daarover later meer in dit document.

Daarna zijn er twee buurtbijeenkomsten georganiseerd. Alle buurtbewoners en belanghebbenden waren hier middels een brief en/of e-mail voor uitgenodigd. Tijdens de eerste bijeenkomst zijn in de volle breedte de sterke en ontwikkelpunten van Boschpoort opgehaald. In de tweede bijeenkomst zijn deze in samenspraak met de buurt gebundeld en zijn er drie thema's uitgekozen om tijdens de proef verder op te verdiepen.

Die verdieping vond plaats in themagroepen. Die bestonden uit bewoners die zich hiervoor hadden aangemeld en een kleine groep medewerkers van de gemeente. Per thema zijn er 3 tot 4 overleggen geweest. De resultaten hiervan zijn opnieuw via een buurtbijeenkomst met de buurt gedeeld. En vervolgens verwerkt in de voorstellen zoals die aan uw raad zijn voorgelegd. De conceptversies van deze voorstellen zijn vooraf ook met de buurt gedeeld, via de 4e en laatste 'grote' buurtbijeenkomst. In verband met de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus, vond deze in digitale vorm plaats (november 2020).

Ervaringen participatie in Boschpoort

Gedurende de proef zijn de ervaringen over het proces en de participatie continu met het buurtnetwerk gedeeld, besproken en geëvalueerd in de buurtbijeenkomsten en met de raad gedeeld tijdens de twee informatiebijeenkomsten. Hieronder worden kort de belangrijkste zaken weergegeven.

- Duidelijke verwachtingen vooraf

Eén van de grootste lessen tijdens deze proef is het belang van het continu blijven informeren en afstemmen van de wederzijdse verwachtingen. Op voorhand was bekend dat dit een belangrijk onderdeel zou zijn, gezien de opzet van de proef: een oefening met het opstellen van regels, in een nieuw type instrument (het omgevingsplan) dat er pas met de komst van de Omgevingswet is. Kortom, niet de meest eenvoudige opgave.

Om die reden is ervoor gekozen om nog voor de start van de proef de informatiebijeenkomst te organiseren, om de proef uit te leggen. Dit bleek erg waardevol, maar verminderde niet het belang om dit ook tijdens de proef te blijven doen. Gezien de wisselende samenstelling van de groep en de lengte van het traject leidde dit soms toch tot verschil in verwachtingen bij de deelnemers, het buurtnetwerk en ons als gemeente.

Door in gesprek te blijven zijn we hier gelukkig steeds weer uitgekomen, maar achteraf gezien had dit een duidelijker steeds terugkerend onderwerp moeten zijn in de gesprekken en communicatie-uitingen. Dit is dan ook één van de aandachtspunten die in de participatieleidraad aan initiatiefnemers (wijzelf als gemeente of derden) wordt meegegeven.

- (Tijds)investering en samenstelling

Mede dankzij de inzet van het buurtnetwerk en de huis-aan-huis uitnodigingen hebben we tijdens de proef een groot deel van de buurt weten te bereiken. Dit zag je terug in de diversiteit van de aanwezigen. Dit vergt echter een investering in tijd en middelen die niet altijd mogelijk is. Ook dit is een aandachtspunt in de participatieleidraad; zet gerichte communicatie in voor het bereiken van die groepen/belangen die ondervertegenwoordigd dreigen te raken.

Daarbij is het voor dit soort langdurige trajecten aan te raden om vooraf na te denken over de 'vastheid' en de 'duur' van de samenwerking. In deze proef is bijvoorbeeld gekozen voor een combinatie van 'grote' buurtbijeenkomsten en vaste en kleinere themagroepen. Voor de grotere bijeenkomsten werd iedereen uitgenodigd en haalden we informatie op en koppelden deze terug. In de kleine groepen werd gewerkt met een vaste samenstelling die een bepaald thema uitwerkte. Dit bleek nodig om tot verdieping te kunnen komen. Het werkte goed om mensen hier vooraf over te informeren en vrijblijvend de mogelijkheid te bieden zich hiervoor aan te melden.

Naast de tijdsinvestering van de participanten, speelt deze afweging uiteraard ook voor de inzet (capaciteit en middelen) van de gemeente. Tijdens de proef in Boschpoort was er onder de participanten begrip voor het feit dat de gemeente ook op die manier een afweging moet maken hoe zij haar middelen het beste kan inzetten, en de intensiteit van de participatie tijdens de proef is niet realistisch en wenselijk voor de verdere transitie van het omgevingsplan.

In de enquête en dialoogsessies die zijn ingezet voor het opstellen van het participatiebeleid en de participatieleidraad ruimtelijke ontwikkelingen, zijn hier ook meerdere vragen over opgenomen. Zoals aangegeven worden deze voorstellen volgens planning in september aan uw raad voorgelegd. U kunt zich tot 22 juni 16.00 uur aanmelden voor de informatiebijeenkomst over deze voorstellen. Dat kan via participatie@maastricht.nl.

- Kaders en richting

De pilot met het omgevingsplan (regels) in Boschpoort is bewust parallel opgezet aan het opstellen van de omgevingsvisie (kaders). Dit heeft voordelen, omdat te toetsen is hoe kaders in regelgeving in een buurt vertaald kunnen worden en er andersom onderwerpen vanuit de pilot aangereikt kunnen worden om op te nemen in de omgevingsvisie. Maar dit maakt het ook lastig: een gesprek over regels terwijl de kaders nog in wording zijn. Lastig voor de gemeente, maar ook voor de buurt. Daarom is de pilot op twee momenten op verzoek van het buurtnetwerk vertraagd, zodat de ontwikkeling van de omgevingsvisie 'meer voorop' bleef lopen. Daarnaast is het gesprek voeren over regelgeving een lastige kwestie: de materie is droog, juridisch en staat ver af van de meeste mensen. Vandaar dat in de transitieaanpak omgevingsplan voor gekozen wordt om dit – waar het kan – in één traject te doen met het actualiseren van de stadsvisie en de omgevingsvisie. Wanneer de beleidskaders namelijk in participatie worden opgesteld, kan de vertaling hiervan in regels in een minder intensieve vorm worden opgesteld.

Verder hebben we ook geleerd en het advies gekregen om op voorhand duidelijk aan te geven wat de kaders zijn waarbinnen gesproken kan worden. Ook al lijkt het soms alsof zo de ruimte tot participatie beperkt wordt, het stellen van kaders heeft toch de voorkeur bij de participanten om latere teleurstelling te voorkomen. Dit is ook één van de aandachtspunten die in de participatieleidraad is opgenomen.

- Voortgang en communicatie tijdens het traject

Juist omdat deze proef een vrij lange doorlooptijd kende en bovendien niet voorzag in het daadwerkelijk fysiek realiseren van opgaven, is terugkoppeling op gezette tijden van belang om toch de voortgang te laten zien en de participanten betrokken te houden. Tijdens de proef is gesproken over de manier waarop dit het beste zou kunnen. De bijeenkomsten met de buurt werden als een waardevol middel gezien voor het uitwisselen van informatie. Waar het kan, is het zeker aan te raden om tijdens het traject al kleine, daadwerkelijke acties uit te voeren. Dat motiveert om zaken op te pakken en in gesprek te blijven met elkaar en schept bovendien vertrouwen.

Daarom dat tijdens de proef in Boschpoort – op advies van het buurtnetwerk – gekozen is om te werken met een 'looplijst'. Hierop werden alle besproken onderwerpen en de manier waarop deze werden opgepakt bijgehouden. Ook als deze onderwerpen buiten de scope van de proef vielen of zelfs buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente, werden zaken wel genoteerd en opgepakt of werd aangegeven bij welke instanties de buurt hiervoor terecht kon.

- Het verwerken van de reacties

De buurtbijeenkomsten zijn een effectief middel gebleken om snel bij een grote groep mensen veel signalen op te halen. Het heeft echter het risico dat bij onvoldoende kaders en richting (zie eerder in dit document) er veel signalen worden opgehaald waar op dat moment niets of weinig mee gedaan kan worden. Dit werkt teleurstelling in de hand en kan ervoor zorgen dat het gesprek niet over het eigenlijke onderwerp gevoerd wordt. Dat is uiteindelijk voor alle partijen nadelig. Ook tijdens de proef zijn we hier tegenaan gelopen. Het is lastig om in het gesprek met de buurt onderscheid aan te brengen tussen bijvoorbeeld praktische handavingskwesties enerzijds en onderwerpen voor het omgevingsplan anderzijds (zie ook het eerdergenoemde verwachtingsmanagement). Tijdens de proef is ervoor gekozen om deze meer operationele of handavingskwesties wel degelijk op te pakken en bij de juiste afdelingen onder te brengen, en hier tijdens de proef ook over terug te koppelen. De eerdergenoemde 'looplijst' bood een mooi middel om deze zaken en voortgang transparant bij te houden, maar ook om duidelijk te blijven maken wat wel en niet binnen de scope van de proef viel. Het schepte vertrouwen in de samenwerking en de uitkomst van het traject.

- Terugkoppeling van de uitkomst

Dat brengt me bij het laatste punt: het blijven terugkoppelen van de voortgang en de uitkomst van de proef. Het lijkt een open deur, maar toch wordt dit soms vergeten. Vandaar dat ook hier aandacht aan wordt besteed in de participatieleidraad. De Omgevingswet kent bijvoorbeeld een motiveringsplicht voor ons als gemeente om bij het vaststellen van omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan aan te geven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. En wat de resultaten hiervan zijn. Wij moeten hierbij ook aangeven hoe wij invulling hebben gegeven aan ons eigen participatiebeleid en de – leidraad. Deze motiveringsplicht wordt in de participatieleidraad en de –verordening geborgd. Tevens worden initiatiefnemers gestimuleerd om ook hun proces terug te koppelen aan directbetrokkenen en waar mogelijk gezamenlijk te evalueren.

Reflectie op overige doelen pilot

Naast het doel om te oefenen met het in dialoog opstellen van het omgevingsplan, was het doel van de proef om ook te oefenen met het gebiedsgericht uitwerken van opgaven en het oefenen met het opstellen van integrale, transparante en zo mogelijk minder regels. De ervaringen op dit vlak zijn verwerkt in de transitieaanpak omgevingsplan. Samenvattend kan daarover het volgende geconcludeerd worden:

- Oefenen met gebiedsgericht redeneren vanuit opgaven en behoeften

- De proef bevestigt de behoefte om opgaven gebiedsgericht op te pakken. Dit is ook zo opgenomen in de transitieaanpak.
- Oefenen met integrale, transparante en waar mogelijk minder regels in het omgevingsplan
 - De proef in Boschpoort leert ons dat er veel winst te behalen is bij het op de eerste plaats vereenvoudigen van de regelgeving. En in tweede instantie in het mogelijk verminderen van regels, door meer los te laten daar waar het kan. Al blijft het toezien op kwaliteit en rechtszekerheid een belangrijke behoefte van de maatschappij.
 - Daarbij blijkt dat regelgeving lang niet altijd de beperkende factor is. Vaker is het een kwestie van beschikbare middelen en/of initiatiefnemers die bereid zijn bepaalde activiteiten te exploiteren.
 - Het is onder andere vanwege deze bevindingen dat in de transitieaanpak gestart wordt met het omwerken van onze huidige regels in de basisregelset: beleidsneutraal (dus zonder de regel inhoudelijk te veranderen), maar wel vereenvoudigd daar waar het kan en in de systematiek van het omgevingsplan. Daarna wordt – bij inwerkingtreding van de Omgevingswet – volgens de transitieaanpak en de hierin genoemde ‘regelpiramide’ gewerkt aan het actualiseren van de regels.